

Όταν το τίποτα γίνεται σημαντικό

Μαριάννα Τζιαντζή: Το αηδόνι του τρένου και άλλες ιστορίες, Διηγήματα, Εκδόσεις Καστανιώτη

Εύη Τζανεττή

Με λέξεις καθημερινές, χαμηλότονες, χωρίς δραματικές εξάρσεις, με χιούμορ, η Μαριάννα Τζιαντζή περιγράφει καταστάσεις τραγικές ή κωμικοτραγικές που συμβαίνουν δίπλα μας.

Πάντα θαύμαζα τον τρόπο της Μαριάννας, φίλης και συμφοιτήτριας στην Αρχιτεκτονική. Για την ακρίβεια, διαβάζοντάς την αισθάνεσαι τουλάχιστον ότι γρατζουνάς χαρτιά ή κοπανάς πληκτρολόγιο. Και γιατί γυναικεία γραφή, λέω εγώ η άσχετη, και όχι γλυκόπικρη γεύση, περγαμόντο και υφή βελούδου.

Αναρωτιέμαι πώς εγώ, καταφρονημένη λαθραναγνώστρια ή κυρία ανατολικών, έστω, προαστίων ή δευτεραγωνίστρια του Πολυτεχνείου, απέδρασα και από ηρωίδα της μετατράπηκα σε αδέξιο κριτή της.

Ποιο ανελέητο **sodade** των καλύτερών μας χρόνων με κάνει να παίρνω σβάρνα τους συνομήλικους φίλους συγγραφείς που όλως τυχαίως είτε είναι από την Κρήτη είτε απόφοιτοι Πολυτεχνείου και δη της Αρχιτεκτονικής. Και ας ψάξουν οι ενδιαφερόμενοι επιτέλους, μέσα σε λήμματα και λύματα λέξεων, για το πόσος σεβντάς κρύβεται μέσα στο **sodade**. Όλο και κάποιες σχέσεις θα υπήρχαν μεταξύ Τούρκων και Πορτογάλων.

Ήρωές της οι αόρατοι, οι ανώνυμοι. Ζητιάνοι, μετανάστες, παραδουλεύτρες, γηροκόμοι, μικροπωλητές, νέοι της λεγόμενης εργασιακής περιπλάνησης, δευτεραγωνιστές του Πολυτεχνείου, αλλά και μεσοαστές κυρίες. Διαπλέκονται μεταξύ τους. Συναντάμε τα ίδια πρόσωπα σε περισσότερα του ενός διηγήματα. Μέχρι και που ερωτεύονται, άκου να δεις, έχουν δικαίωμα στον έρωτα, συνθέτοντας κομμάτια παζλ, αρθρωτά διηγήματα, σε υποψία μυθιστορήματος.

γλυκόπικρη γεύση, περγαμόντο και υφή βελούδου

Με λέξεις καθημερινές, χαμηλότονες, χωρίς δραματικές εξάρσεις, με χιούμορ, η Μαριάννα Τζιαντζή περιγράφει καταστάσεις τραγικές ή κωμικοτραγικές που συμβαίνουν δίπλα μας, συνήθως στο κέντρο της Αθήνας, χωρίς να παίρνουμε χαμπάρι. Αποκαλύπτει το τίποτα ως σημαντικό. Δίνει σάρκα και οστά στο

άορατο και ταυτότητα στους ανεπίθετους, αφήνοντας να διαφανεί ένας σκληρός πυρήνας σύγχρονης πολιτικής και κοινωνικής κριτικής των χρόνων της κρίσης, δεύτερη δεκαετία του εικοστού πρώτου αιώνα, με ανάλαφρο ή και ειρωνικό τρόπο.

Το παιχνιδίσμα των λέξεων, τα παρεμβαλλόμενα αθώα κοινωνικά σχόλια, λογοτεχνικό της ατού, για τον ρατσισμό, την ξενοφοβία, το «**όλοι μαζί τα φάγαμε**», την υποκριτική φιλανθρωπία ή και ζωοφιλία αποτελούν το ενοποιητικό νήμα όλων των διηγημάτων. Ο μη φορμαλισμός αποτελεί τον τέλειο ανεπαίσθητο υποδόριο φορμαλισμό.

Για λόγους οικονομίας κειμένου, με δυσκολία επιλέγουμε δύο διηγήματα σαν δείγμα γραφής. Το πρώτο είναι «**Το αηδόνι του τρένου**», όπως και ο τίτλος του βιβλίου. Αριστουργηματική περιήγηση του Γιάννη και της Έλενας, δύο πρώην εραστών, καταδικασμένων να παραμείνουν πρώην, καταλήγει σε θυμοσοφική διατριβή γύρω από την εξέλιξη της επαιτείας στις μέρες μας, εστιάζοντας στους overqualified επαίτες των τρένων. «*“Η φιλανθρωπία είναι της μόδας”, είπε ο Γιάννης. “Μπορεί να γίνει και μάθημα στις οικονομικές σχολές: χρειάζονται περίπλοκοι υπολογισμοί για την αποτελεσματικότητα μιας δωρεάς”*» ή «*“ακούγοντας τα λογύδρια που βγάζουν οι ζητιάνοι μικροπωλητές νομίζεις ότι έχουν περάσει από κάποιο ταχύρρυθμο επαγγελματικό σεμινάριο”*».

Στη συνάντησή τους ξετυλίγεται η ιστορία του Κοφοδάκτυλου, περφόρμερ των τρένων, και του κυρίου Αηδόνη, μουσικού θρύλου σε Αθήνα και Πειραιά. Στη γραμμή Καλλιθέα-Κηφισιά και τούμπαλιν. Όταν η φήμη του ξεπερνά τα βαγόνια των τρένων και εκείνος ανεβαίνει στο πάλκο του κοσμικού κέντρου «Σοράγια» μετά από πετυχημένη οντισιόν όπου μαγεύει τους πάντες, ο Αηδόνης περίπου χάνει τη φωνή του απογοητεύοντας τους πάντες, κάτι που σημαίνει την άδοξη λήξη της καριέρας του. Το δεύτερο διήγημα τιτλοφορείται «**Μέγαρο Υπατία**».

Με λέξεις καθημερινές, χαμηλότονες, χωρίς δραματικές εξάρσεις, με χιούμορ, η Μαριάννα Τζιαντζή περιγράφει καταστάσεις τραγικές ή κωμικοτραγικές που συμβαίνουν δίπλα μας, συνήθως στο κέντρο της Αθήνας, χωρίς να παίρνουμε χαμπάρι. Αποκαλύπτει το τίποτα ως σημαντικό.

Η Έλενα, σύζυγος ιδιοφυούς Νοτιοκορεάτη οφθαλμίατρου, μόνιμη κάτοικος Σικάγου, αθεράπευτη νοσταλγός της Αθήνας, «*με τη μοναξιά πιο αναγνωρίσιμη απ’ όλες τις σκιές της*», παραμονές της αναχώρησής της για την Αμερική, εκεί που λιάζεται στα σκαλάκια του Μουσείου, δρασκελίζει την Πατησίων και βρίσκεται αλληλέγγυα χωρίς προσόντα στο Μέγαρο Υπατία, όπου «*το νεομπορλόκ κόσμημα έχει μετατραπεί σε μικρό στρατόπεδο προσφύγων*». Χωρίς εμπειρία πρακτικής αλληλεγγύης, αναλαμβάνει «*την dirty job, την άχαρη δουλειά*», δηλαδή την μπουγάδα με εξειδίκευση στις κάλτσες των νεαρών απεργών πείνας. Όταν μετά το πλούσιμο προσπαθεί να τις ζευγαρώσει, «*οι αρχικοί συνδυασμοί έμοιαζαν με ανδρόγυνο σε διάσταση*» - φτηνές κάλτσες, άλλες συρρικνωμένες, άλλες ξεχειλωμένες, αποχρωματισμένες. Μετά την περίπου νικηφόρα λήξη της κατάληψης, ανακαλύπτεται κλοπή στο Μέγαρο με πιθανούς δράστες καταληψίες ή αλληλέγγυους.

Ανάμεσα στα κλοπιμαία και μια σειρά από οπαλίνες. Ένα πρεσ παπιέ από οπαλίνα βρίσκεται μετά από καιρό στο σπίτι της αδελφής της εθελόντριας πλύστρας, δώρο δικό της, όπως η αδελφή υπενθυμίζει στην Έλενα, χωρίς η ίδια να καταφέρει να θυμηθεί αν της το είχε δωρίσει κάποιος Μαροκινός σε ένδειξη ευγνωμοσύνης για την μπουγάδα.

Επειδή όμως το χούι του αρχιτέκτονα φεύγει τελευταίο, δεν μπορώ να μην αναφέρω την καταπληκτική περιγραφή μιας από τις μορφές του real estate στην Ελλάδα όταν η Έλενα αγοράζει ένα διαμέρισμα στην Αθήνα: «*Στην Αμερική το δυομισάρι διαμέρισμα θα το έλεγαν one bedroom flat, εκεί δεν μετράνε τα μισά*

δωμάτια, όμως στην Ελλάδα, τη χώρα της μικροϊδιοκτησιακής βουλιμίας, υπάρχει σαφής διαφορά ανάμεσα στο δυαράκι και το δυομισάρι [...] έμαθε ότι υπάρχει και το εναμισαράκι. Ενα σπίτι για ενάμιση άνθρωπο;

Για μιάμιση οικογένεια; Για μια γυναίκα σε κατάσταση εγκυμοσύνης; Για έναν άνθρωπο με ένα μικρό ζώο; Για έναν διαζευγμένο πατέρα που κάθε Σαββατοκύριακο παίρνει το παιδί του; Και τι στο καλό είναι το ημιδυάρι; Ενα δυάρι κομμένο στα δύο; Μια γκαρσονιέρα με προοπτικές επέκτασης;»

Πηγή: efsyn.gr